

Prof. Dr. Nesrin Hisli Şahin ile Bir Röportaj

Merhaba Nesrin hocam,

Öncelikle benimle röportaj yapmayı kabul ettiğiniz için çok teşekkür ederim.

Kendimi yeniden tanıtmak isterim. İsmim Bahar Balcı, Başkent Üniversitesi'nde sosyal psikoloji yüksek lisans programı öğrencisiyim. Psikoloji lisans öğrencisiyken ilk Psikolojiye Giriş dersimi sizden almıştım, dolayısıyla ben sizi tanıyorum fakat bu röportaj aracılığıyla sizi biraz daha yakından tanımak ve tanıtmak istiyorum.

B.B.: Öncelikle bir giriş sorusuyla başlamak isterim. Psikoloji alanındaki birçok kişi sizi yakından tanıyor fakat sizi tanımayanlar ve özellikle de eğitime yeni başlayan lisans öğrencileri için kendinizden biraz bahsedebilir misiniz? Akademik yaşantınıza ek olarak kişisel hayatınızla ilgili de (aile yaşantısı, evlilik, çocuk vb.) bahsetmek istediğiniz ölçüde bilgi verebilirseniz çok sevinirim.

N.H.Ş.: Teşekkür ederim Bahar. Ne kadar güzel... Yıllar sonra bir öğrencin sana, seninle röportaj yapmak üzere ulaşıyor.... Hoş bir duygu... Dilerim sen de benzer duygular yaşarsın ileride. İnsan ders verirken sadece ders veriyor, aynı anda öğrencileri üzerinde nasıl bir etki yaptığını pek düşünmüyor. Bana röportaj için ulaşmak istediğine göre galiba iyi bir izlenim bırakmışım. Ne mutlu bana. Şimdi seninle bambaşka bir ortamda ve çok farklı bir hedefle bir aradayız.

O zaman hemen konuya gireyim. Ben psikoloji okumayı daha lisedeyken kafama takmıştım. Arkeoloji, mimari filan derken psikolojide karar kılmıştım. İzmir, 1948 yılı doğumluyum, 19 yaşına kadar da İzmir Karşıyaka'da oturdum. O zamanlar Boğaziçi, ODTÜ sınavları ayrı yapılırdı. 1968'lerden söz ediyorum. Bir de Merkezi sistem sınavı vardı. Ben ODTÜ ve Merkezi sistem sınavlarına girdim, çünkü Ankara'da okumak istiyordum. ODTÜ'de psikolojiyi kazandım ve Ankara'ya geldim. İkinci sınıftayken ilk evliliğimi yaptım. İkinci sınıfı bitirdiğim yaz ABD'deki üniversitelerden birine yaptığımız müracaat kabul edildi ve 3. sınıfa ABD Oklahoma eyaleti Tulsa kentindeki Tulsa Üniversitesi'nde başladım. Aynı üniversiteden mezun olup Psikolojik Danışmanlık Bölümü'nde yüksek lisans programına başladım. O dönemlerde 1973 yılında ilk oğlum, 1976'da da ikinci oğlum doğdu. O yaz memlekete döndük. Aynı yıl Ege

Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde Psikoloji Bölümü açılıyordu. Asistanlık için başvurduğum ve hem akademik çalışma hayatıma hem de klinik psikoloji alanında yüksek lisans çalışmalarına başladım. Yüksek lisans tezim "Çalışan kadınlarda kaygı" üzerine idi. Daha sonra yine klinik psikolojide doktora programına başladım ve 1982'de "Grup psikoterapisinde katılımcıların kendilerini değerlendirmelerinin grup sonucuna etkisi" isimli tezimle programı bitirip derecem aldım. Bu arada 1981'de, rahmetle andığım, sevgili arkadaşım Prof. Dr. Nuri Bilgin ile birlikte Birinci Ulusal Psikoloji Kongresi'ni Ege Üniversitesinde gerçekleştirdik. Aynı yıl ilk eşimden ayrıldım. Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü'ndeki akademik hayatım 1989'a kadar sürdü. Bu arada 1985'te yardımcı doçent, 1987'de doçent oldum. 1989'da Ankara'ya taşınmaya karar verdim ve o dönemin Bilkent Üniversitesi Rektörü ile yaptığım yazışmalar ve görüşmeler sonucunda, Bilkent Üniversitesi Öğrenci Danışma Merkezi'ni kurmak üzere Bilkent Üniversitesinde işe başladım. Bu arada, aynı yıl, ODTÜ Psikoloji Bölümü'nden meslektaşım Prof. Dr. Nail Şahin ile evlendim. Halen kendisiyle evliyim. Daha sonraki yıllar, Nail Hoca ile birlikte Türk Psikologlar Derneği için yaptığımız çalışmalarla geçti. Psikologlar için bir meslek yasası çıkarılmaya çalışılması (Biliyorsun hala daha çıkmadı.), Türk Psikologlar Derneği'nin Kamu Yararına Dernek statüsüne geçirilmesi, Türk Psikoloji Dergisi, Türk Psikoloji Bülteni'nin hayata geçirilmesi, derneğimiz için ilk konutunun önce kiralanması, daha sonra da satın alınması, bir ara 2 kez dernek başkanlığı, EFPPA'ya (European Federation of Professional Psychologist Association) üyelik, vb. çalışmalar bunların bir kısmıdır. Bilkent Üniversitesi'nden 1994 yılında ayrılarak, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Psikoloji Bölümü'nde profesör kadrosuyla, yeniden akademik hayatıma başladım. DTCF'de, 2008 yılına kadar çalışırken klinik psikolojide doktora programını başlatabilme imkânım oldu. On dört yıl boyunca çok sayıda lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencim oldu, her birinin ayrı ayrı bana çok şey kattığından eminim. 2008'de DTCF'den emekli olup Başkent Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nün kurulmasında öncülük yapmak üzere Başkent Üniversitesi'nde çalışmaya başladım. Güzel ve içimize sinen bir bölüm kurabildiğimizi sanıyorum. 2014'te bölüme bağlı Stres Yönetimi Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin kurulmasında, yüksek lisans programının açılmasında ve bölümün TPD tarafından akredite edilmesinde katkı yapmaya çalıştım ve daha sonra 2017 Haziran'ında hayatımda yeni bir sayfa açmak üzere iki oğlumun ve torunlarımın yaşadığı yere yakın olmak amacıyla ABD'de NJ eyaletine geldim. İşte böyle...

B.B.: Hocam siz çok güzel anlattınız ama ben biraz eskiye dönerek hikayenizi detaylandırmak istiyorum. Lise eğitiminizi İzmir Amerikan Kız Koleji'nde Fulbright bursu ile tamamlıyorsunuz. Bu bursu kazanma sürecinizden biraz bahsedebilir misiniz hocam?

N.H.Ş.: Benim babam -nur içinde olsun- Kara Yolları'nda muhasebecilik yapan küçük bir memurdu. Yani maddi olarak bu okulun ücretini karşılaması pek mümkün değildi. Annem - Allah'ım ona sağlıklı ömürler versin- doğduğum andan itibaren beni İzmir Amerikan Koleji'ne göndermeyi kafasına koymuş. Beni bu okula kaydettirebilmek için elinden geleni yaptı. İyi ki de öyle yapmış. Bu okulumun bana verdiklerini yıllar geçtikçe daha çok fark ediyor ve şükrediyorum. Bütün bu dinamikler, yani maddi kısıtlılıklar, annemin fedakârlıkları, iyi bir öğrenci olmam gerektiği yönünde etkiledi beni herhalde. Okulumda devam edebilmek için elimden geleni yapmaya çalıştım ve böyle bir burs olduğunu öğrenince başvurduğum. Ve oldu. O burs sayesinde de 9 yıl süren okulumdan mezun olabildim.

B.B.: Lisans eğitiminizin ilk iki yılını ODTÜ Psikoloji bölümünde aldıktan sonra The University of Tulsa'ya (Oklahoma, ABD) giderek psikoloji lisansınızı burada tamamlıyorsunuz. Bu kararı vermenize sebep olan şey neydi?

N.H.Ş.: Bildiğiniz gibi 1968-1969'lar Türkiye'de pek çok toplumsal olayların olduğu yıllardı. Ankara ve ODTÜ de bu olayların merkezindeydi. Deniz Gezmiş, Mahir Çayan, Sinan Cemgil ve arkadaşları, sıklıkla yurtlara gelirler, kantinlerde konuşurlardı. Sık sık boykotlar olur, okul kapanırdı. Bazen süresiz kapanmalar olurdu. O dönemde ben evlenmiştim... ODTÜ'de de Atatürk Bursunu alıyormama rağmen maddi sorunlar devam ediyordu. "Okumak" ve bir "iş sahibi olmak" hayatımızın en önemli gerçeği idi. Politikadan uzak yetişmiştik. Böyle giderse mezun olamayacağımız korkusu vardı. 1969'da ODTÜ Rektörlük binası önünde Amerikan Büyük Elçisi Komer'in arabasının ters döndürülüp yakılmasına şahit olmuştuk. Galiba o gün, o yıl ODTÜ'den mezun olacak olan eşimle konuşup, onun bir yüksek lisans programına girebilmesi, benim de eğitimimi oralarda bitirebilmem için yurt dışına gitmenin yollarını arama kararı aldık. Gençlik işte... Şimdi geriye bakınca hafiften yüzümün kızardığı da olmuyor değil... Ama bana bu günkü aklınızla yine aynı şeyi yapar mıydınız diye sorarsanız, "Yapardım." derim. Pişman değilim. Çünkü zaten olan bitenlere müdahale edebilme, bir şeyleri değiştirebilme gücümüz yoktu.

B.B.: Aynı üniversitede Danışmanlık Psikolojisi alanında yüksek lisans eğitimine başlıyorsunuz ve eşzamanlı olarak asistan olarak çalışıyorsunuz. Bu programı bırakıp yüksek lisans ve doktora eğitimlerinizi almak üzere tekrar Türkiye'ye dönüyorsunuz. Bir önceki soruyla paralel olarak bu kararınızın da sebebini merak ediyorum hocam.

N.H.Ş.: Eşim doktorasını bitirmişti. Çocuklarımız vardı. İki de küçüktü. Onların Türkiye'de büyümelerini istiyorduk. Memleket hasreti vardı. Bizim yetiştirilişimizde "Çalığışu" Feride'nin yeri önemlidir... Yani Anadolu'da hizmet... Ama asıl önemlisi beni hayatımın tam da biçimlenme döneminde (10-19 yaşlarım) etkileyen, İzmir Amerikan Koleji'nde aldığım ve sloganı "Öğrenmek için gir. Hizmet etmek için çık" olan eğitimimdi. "Çalığışu", "Suyu Arayan Adam", "Nutuk" vb. kitaplar ile harmanlanınca, gurbet ellerde kalmak pek istediğimiz bir şey değildi. Zaten geri dönmek amacıyla ayrılmıştık. Kalmak aklımızdan geçmemişti. Geriye bakınca, bu kararımdan da pişman değilim çok şükür.

B.B.: Ege Üniversitesi Psikoloji Bölümünde yüksek lisans ve doktora eğitimlerinizi klinik psikoloji alanında tamamlıyorsunuz. Aynı bölümde araştırma görevliliğinden doçentliğe uzanan bir yolculuğunuz oluyor. Orada geçirdiğiniz bu uzun öğrencilik ve meslek hayatı için söylemek istediğiniz bir şey var mı?

N.H.Ş.: Ben nedense -belki yaşım ya da bizim kuşağımızın koşullarına bağlı olarak- çoğunlukla hep "ilk"lerin insanı oldum. Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nin kuruluşu, Psikoloji Bölümü'nün kuruluşu, klinik psikoloji yüksek lisans ve doktora programlarının kuruluşu... Böyle olunca, "biçimlenmek" yerine, "biçimlemek" oldu galiba kaderimiz. Bu da benim kişiliğime yansdı herhalde. Yani eğer benim kişiliğimde "öncü olmak" gibi bir özellik varsa, bu İzmir Amerikan Koleji'nde tohumları atılıp, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü'nde olgunlaşmıştır.

B.B.: Sonrasında İzmir'den Ankara'ya taşıyorsunuz. Önce Bilkent Üniversitesi'nde Psikolojik Danışma ve Araştırma Merkezi'nin kuruyorsunuz ve uzun bir süre burada çalışıyorsunuz. Ardından profesörlüğünüzü alarak 14 yıl boyunca Ankara Üniversitesi Dil-Tarih Coğrafya Fakültesi Psikoloji Bölümü'nde çalıştıktan sonra 2008 yılında buradan emekli oluyorsunuz. Aynı yıl Başkent Üniversitesi Psikoloji Bölümünün ilk bölüm başkanı olarak burada çalışmaya başlıyorsunuz. Ve 2017 yılına kadar bu bölümün bölüm başkanlığını yürütüyorsunuz. Dolayısıyla

İzmir'den sonra Ankara'da da birçok farklı görevle çok uzun yıllar çalıştığımızı rahatlıkla söyleyebiliriz. Ankara'daki mesleki yaşantınıza dair söylemek istediğiniz bir şey var mı?

N.H.Ş.: Evet... Bu dönem hayatımın en güzel, en anlamlı, en yoğun, en verimli, en heyecanlı yılları diyebileceğim yıllarıdır. Bu dönemde öğrencilerim, şimdi ise dostum arkadaşım olan kişiler, biraz önce sözünü ettiğim, Türk Psikologlar Derneği bünyesinde yapılan tüm işlerde gece gündüz bizimle birlikteydiler. Birlikte güldük, birlikte ağladık, birlikte kızdık, birlikte sevindik, birlikte gururlandık... Şimdi onların çoğu profesör olarak üniversitelerde ders veriyorlar. Bölüm yönetiyorlar ya da psikolog olarak alanda görev yapıyorlar. Bu röportajı okurlarsa dernek binasını kiralarırken kira kontratını nasıl bir heyecanla imzaladığımızı, yaptığımız badanaları, temizlikleri, pişirdiğimiz makarnaları, simit /peynir/çay menümüzü, yıkadığımız bulaşıkları, çaldığımız sazları, söylediğimiz türkülerini ve şarkılarını, sabahlara kadar okuyup düzelttiğimiz dergi ya da bülten taslaklarını vb. hatırlayacaklardır.

B.B.: Bir bilim insanı ve akademisyen olmanın yanı sıra psikolojinin uygulamalı tarafında da (psikoterapi) görev aldınız ve hala alıyorsunuz. Sizin için genel olarak mesleğinizin uygulayıcı tarafı mı daha ağır basar akademisyen tarafı mı?

N.H.Ş.: Bence ikisi de ağır basıyor. En ağır basanı ise psikolojinin “öğrencilik” yanı... Ben hala daha sürekli olarak bir şeyler öğrenmeye çalışıyorum. Araştırmalardan öğrendiklerimi uygulamalarımda nasıl kullanabileceğimi, uygulamalardan öğrendiklerimden de ne tür araştırmalar yapılması gerektiğini keşfetmeye çalışıyorum. Bana göre bunlar kesinlikle birbirinden ayrı olmamalı. Ve size bir sır vereyim, eğer uygun bir dil bulabilirseniz, en eğitim düzeyi “düşük” olan danışanınıza bile, onunla konuştuğunuz konuyu ilgilendiren araştırmalardan (beyin araştırmaları, hayvan araştırmaları vb.) söz edebilirsiniz, daha çok ikna oluyorlar, size daha çok inanıyorlar, terapötik ilişkiniz çok daha güçlü oluyor.

B.B.: Meslektaşlarınız sizi “üretken”, “meraklı”, “azimli”, “heyecanlı” ve “ilham kaynağı” olarak anlatıyor. Çalışmalarınıza baktığımızda bu üretkenliği rahatlıkla görebiliyoruz. Psikolojinin ve klinik psikolojinin birçok alanında ulusal ve uluslararası ölçekte çok fazla çalışmanız bulunuyor. Bu üretkenliğinizin ardındaki motivasyonunuzu bizimle paylaşır mısınız?

N.H.Ş.: Tüm meslektaşlarıma bu tanımlamaları için çok teşekkür ederim. Sağ olsunlar, var olsunlar... Zor bir soru bu. Ama bana hangi özelliklerinizi kaybetmek istemezsiniz diye

sorarsanız belki bir yanıt çıkar. Sanıyorum “öğrenmekten, öğrendikleri arasında bağlantılar kurmaktan, sorgulamak ve hipotezler oluşturmaktan zevk almak”, “öğrendiklerini paylaşmadan duramamak”, ve “bundan da çok büyük bir doyum almak”.... Herhalde beni yaşama bağlayan enerji buralardan kaynaklanıyor.

B.B.: Son yıllarda çalışmalarınız kişilerarası nörobiyoloji eksenine kaydı. Bunun özel bir sebebi var mı?

N.H.Ş.: Var. Biraz önceki sorunuzun yanıtıyla çok bağlantılı... İki kelimeyle özetlersem, “aklıma çok yatıyor”. Psikoloji alanında ne öğrendiysem kişilerarası nörobiyoloji bakış açısına oturabiliyorum. O nedenle de 10 yıldır yoğun bir şekilde bu alanda okuyorum, çevrimiçi dersler alıyorum, kongrelerine katılmaya çalışıyorum, dersler, seminerler veriyorum... Ve çok zevk alıyorum...

B.B. Akademik çalışmalarınıza ek olarak Türk Psikologlar Derneği'nin (TPD) kuruluşunda yer aldınız ve yine uzun yıllar boyunca birçok farklı görevle TPD'de çalıştınız. Derneğin tarihine tanıklık eden bir insan olarak derneğin dünü, bugünü ve yarını için ne söylemek istersiniz?

N.H.Ş.: Ufak bir düzeltme yapayım. TPD'nin kuruluşunda değil ama, kurumsallaşmasında rol aldım diyebilirim. Maalesef ülkemizde herhangi bir mesleğin eğitimini ve uygulamalarını düzenleyen bir derneğin/birliğin olmasının ne kadar önemli bir güç olduğunun yeterince farkına varıldığını sanmıyorum. Yine maalesef bu farkındalık eksikliği, sadece o mesleğin elemanlarında değil aynı zamanda ülke yöneticileri açısından da geçerli. Haydi ülke yöneticileri için, hiç katılmasam da, bir gerekçe düşünebilirim; çünkü bir meslek derneği ya da birliği, gücün yöneticiler dışında birilerinin eline geçmesi anlamına da gelir ve ürkütücü olabilir. Ama meslek elemanları için hiçbir gerekçe düşünemiyorum. Bu bilinçsizlik aslında öyle çok bedel ödemeye de yol açıyor ki... Hatırlıyorum ve kırk yılı aşkındır (Ne kadar acı değil mi?) değiştiğini de pek sanmıyorum. Dernek yönetimi hep “sıcak patates” gibi algılanmıştır. Kimseler avcuna verilmesini istemez. O nedenle de yönetim kazara birilerinin elinde kalmışsa, o kişiler de seslerini çıkarmıyorsa, genel kurullardaki fısıltılar “Aman bunlar devam etsinler.” şeklindedir. Dernek hesapları hemen aklanır, kimse “hesap sormaz”; en kısa zamanda yeni “seçim” yapılır. Herkes iki yıllığına rahat eder. Ta ki yeni seçim dönemi gelinceye kadar... O dönem geldiğinde de kişilerin kaplumbağalar gibi kabuklarının içine çekilmeye başladığını görürsünüz. “Aman ben çok

yoğunum.”, “İnanın hiç vaktim yok.”, “Benim daha önemli işlerim var.”, vb. Ondan sonra da herkes TV’lerde “Psikolog bilmem kim” unvanıyla ahkâm kesen bazen da saçmalayan kişileri gördükçe “O psikolog ise ben psikologluğu bırakayım bari.” diyerek utandığını belirtir. “Ah ah... Mesleğimiz bu kişilerden çektiği kadar kimseden çekmedi.” tiratlarına girer. Saçma sapan psikoloji bölümleri açıldıkça “Eyvah buralardan çıkacak öğrenciler de bizim öğrencilerimizle aynı kadrolara başvuracaklar.” diyerek dizlerini döver.

Aslında, bir meslek derneği ya da daha iyisi meslek birliği, hem o mesleğe sahip meslek elemanlarının özlük haklarının, hem o mesleğin hizmetlerinden yararlanan “tüketiciler”in, hem de o meslek elemanlarını yetiştiren eğitim kurumlarındaki programların kalitesinin koruyucusudur. O mesleğin toplum içindeki statüsünün, değerinin, öneminin gözeticisidir. Gözbebeği gibi kıymetli tutulması, gözetilmesi gereken bir kurumdur. Bana göre, bir meslek derneği ya da birliğinin meslek elemanları arasındaki “değeri” ve önemi, o kurumun ve o mesleğin toplum içindeki değeri ve önemini belirler. Yani “Meslek örgütüne bak meslek elemanını al” misali...

B.B.: Türk Psikologlar Derneği tarafından çıkarılan Türk Psikoloji Dergisi’nin Social Science Citation Index’e (SSCI) girmesinde de büyük katkılarınız oldu. O süreci biraz anlatabilir misiniz?

N.H.Ş.: Nail Hoca ile evimizde gece gündüz en önemli konumuz dernekti. Ne yapalım, ne edelim, nasıl geliştirebiliriz vb. Bir gün, “Nesrin bence artık bizim dergiyi SSCI’ya aldırmanın zamanı geldi.” dedi. Ben de “İyi de biz Türkçe yayınlıyoruz.” dedim. Ama o meğer bir süredir SSCI’da olan dergileri inceliyormuş. “Yoo, Macaristan Psikologlar Derneği’nin dergisi Macarca yayınlanıyor ama Index’te.” dedi ve oturdu harika bir mektup yazdı SSCI’daki kişilere. Ben o sırada, “Türkiye’de psikoloji eğitimi akreditasyonu ile ilgili bir model” isimli bildiriye sunmak üzere Amerikan Akreditasyon Birliği’nin New Orleans’taki bir toplantısına gidecektim. Philedelphia’da bir durak yapıp, bu adamlarla bir görüşme yapabileceğimi düşündük ve Nail hoca yazdığı mektupta, kendileriyle yüz yüze konuşmak amacıyla randevu talep etti. Yanıt geldi. Ben randevuya gittim. Adamlar, “Nasıl olacak ama? Türkçe yayınlanıyor derginiz.” dediler. Ben de uzun İngilizce özetler yapabileceğimizi, Nail Hocanın mektupta yazdığı gibi, okuyucu kitlesinin sadece Türkiye’deki psikologlar olmayacağını, bütün Türki cumhuriyetlerdeki ana dili Türkçe olan büyük bir psikolog okuyucu kitlesi olacağını belirttim. Adamlar ikna oldular ve diğer koşulları zaten yerine getiriyor olduğumuz için de kabul edildik.

B.B. Meslek yasası için mücadele eden hocalarımızdan birisiniz. Ve üzümlere söylüyorum –sizin de az önce belirttiğiniz gibi- 2020 yılında psikologlar olarak hala bir meslek yasasına sahip değiliz. Bu da birçok hak ihlalini beraberinde getiriyor. Bu konuda söylemek istediğiniz bir şey var mı?

N.H.Ş.: “ ‘Nerem doğru ki’ dememiş mi deve?” Çok acı tabii... Ama bu süreç aslında, maalesef insan psikolojisindeki kıskançlıkları, çekememezlikleri, “hep bana”lığı yansıtan bir süreç oldu bizler için... Bizler derken bu süreçte devrede olan ve bu gün duayen hocalarımız diye kabul ettiğiniz tüm hocalarınız için söylüyorum. Bir yasa taslağı hazırlanır, tanıdığın tanıdığı milletvekillerini TBMM’de ziyaretlere gidilir, onlar ise bizi dinlemek yerine, çocuğunun sorunlarını anlatır, bizden tavsiyeler ister. Bizim sözlerimiz ne kadar akılda kalır bilinmez. Tam “...galiba yeterince milletvekilini ikna ettik önerge verilecek.” derken hükümet değişir, bizim yasa taslağı “kadük” olur. Yani yeni hükümetle birlikte siz de “sil baştan” yaparsınız. Yeniden ziyaretler vb. Bu şekilde birkaç ‘kadük’ olmakla sonuçlanan süreçten sonra, bir keresinde, Süleyman Demirel’e kadar çıkılır. Meclis Başkanı, Hüsamet Cindoruk’tur. Onunla da konuşulur. Bakanlar kurulu taslağı imzalar. O belgenin hala dernekte olması gerek. Üzerinde hem Süleyman Demirel, hem Bülent Ecevit, hem Hüsamet Cindoruk ve burada sayamayacağım pek çok tarihi siyasetçinin imzası vardır. Taslak komisyonlara havale edilir, Hukuk Komisyonu ve Sağlık Komisyonu... Ancak, Hukuk Komisyonu’nda nasıl olduysa bizim taslak değiştirilir. “Psikolog unvanı üniversitelerin Psikoloji Bölümlerinden mezun olanlara verilir.” cümlesi içine, bir başka yakın meslek alanı eklenerek cümle, “Psikolog ünvanı..... ve Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümlerinden mezun olanlara verilir.” yapılır... Haydaa... Bu kez de bu iki alanın birbirine eşdeğer olmadığını anlatmak üzere dosyalar dolusu dokümanlar hazırlanır. Sağlık komisyonu toplantısında “ taraflar” karşı karşıya gelir. Bu arada psikiyatristlerin de çelmelerini unutmayın. O “çelme” maalesef uzun yıllar bir “default” program olarak etkisini her fırsatta hissettirmektedir. Sonra bir bakarsınız, bir kez daha hükümet değişir, bütün emekler boşa gider, her şeye yeniden başlanır. Ne dersiniz, sizce bir şey değişmiş mi? Büyük ilerleme gibi sanılan son gelişmelere daha dikkatlice bakarsanız, aslında bir arpa boyu bile yol gidilmediğini görürsünüz. Çünkü bana göre bize lazım olan, her türlü sağlık mesleğini kapsayan genel bir Sağlık Yasası içinde psikologlar olarak bizim yapabileceklerimizden ve yapamayacaklarımızdan söz edilmesi değil, bizi bir Psikologlar Odası ve Birliği haline getirecek ve tüm psikoloji alanlarını kapsayacak özel bir Psikologlar Yasası’dır.

B.B.: Umarım en kısa zamanda bu yasanın çıktığına hep birlikte şahit oluruz. Şimdi geçmişten günümüze doğru ilerlemek istiyorum. 2017 yılında Başkent Üniversitesi Psikoloji Bölümünden ayrılarak Amerika'ya taşındınız ve o zamandan beri New Jersey'de yaşıyorsunuz. Orada akademik çalışmalarınıza devam ettiniz mi?

N.H.Ş.: Evet ediyorum. Hem akademik hem de uygulamalı çalışmalar... Her zamanki gibi... Burada Fairleigh Dickinson Üniversitesi Psikoloji ve Danışmanlık Bölümü'nde ek görevli hoca olarak 3 ders veriyorum (Standart olarak Araştırma Teknikleri ve Öğrenme Kuramları dersleri; bu iki derse üçüncü ders olarak bazen Kişilik Kuramları bazen Psikopatoloji bazen de Psikoloji Tarihi ekleniyor). Counseling with a Difference isimli bir kuruluştaki "psikoterapist"lik yapıyorum. Ve ayrıca araştırma ve yayın yapmaya çalışıyorum. Üzerinde şu anda çalıştığımız makale Türkiye'de geliştirdiğimiz, burada İngilizce adaptasyonunu yapmaya çalıştığımız Kişilerarası Nörobiyoloji Temelli Prefrontal Korteks İşlevler Ölçeği üzerine...

Bir yandan da sağlam ve güçlü bir meslek birliği örneği olan NJ. State Board of Psychological Examiners'ın, APA Psikologlar Yasası doğrultusunda, NJ eyaletine özgü titiz uygulamasına bağlı olarak, "Psikolog" unvanını kullanabilmek ve bağımsız meslek icrası için (özel ofis açabilmek için) Ekim ayında gireceğim sınava hazırlanıyorum.

B.B.: Peki hocam meslek açısından oradaki sisteme entegre olma süreciniz nasıl oldu? Bu konuda da kısacık bir şeyler söyleyebilir misiniz?

N.H.Ş.: Zorlu bir süreç oldu Bahar'cığım. Hala da bitmiş değil. Buralara gelme kararından sonra ben öncelikle klinik psikoloji alanında aldığım yüksek lisans ve doktora derecelerinin eşdeğerliliği için World Education Center'e (WES) başvurdum. Bir sürü belge istediler. Ama kabul ettiler ve bana almış olduğum dereceler ABD'deki standartları karşıladığına ilişkin bir eşdeğerlilik belgesi verdiler. Daha sonra da NJ Psikologlar Birliği'ne başvurdum. Onlar da bir sürü belge istediler. Eğitim açısından değil de kendi kuralları açısından bir kural eksik olduğu için bana 3 yıllık geçici "psikologluk" yapma (meslek icra etme) yetkisi verdiler. O kural şu idi: "Herhangi bir kişi psikoloji alanında doktorasını yaptıktan sonra 2000 saatlik danışan görme, 400 saatlik NJ'de psikologluk yapma lisansı olan birinden süpervizyon alma, 1500 saatlik de doğrudan meslek icrasına yönelik rapor yazma, seminere katılma vb. mesleki faaliyetler içinde bulunma ve 4 saatlik psikolojinin her alanından -klinik, gelişim, nöropsikoloji, sosyal,

endüstri-örgüt, araştırma teknikleri, adli psikoloji, okul psikolojisi, test geliştirme, öğrenme kuramları, bellek, etik ilkeler vb.- konulardan oluşmuş 225 soruluk sınavı ve NJ Eyaleti Meslek İcrası Yasalarına yönelik bir başka sınavı geçmek zorundadır.”. Benim NJ'de çalışma lisansı olan birinden süpervizyonum olmadığı için bu koşulu tamamlamam ve sınavı geçmem gerekiyordu. Süpervizyon altında o saatleri doldurma kısmı tamamlandı artık. İş şu iki sınava kaldı. Bunları gerçekleştirmeden senin herhangi bir şekilde, değil klinik psikolog, düz “psikolog” unvanını bile kullanmana izin vermiyorlar. Psikolojinin hangi uzmanlık alanında meslek icra edecek olursan ol -okul psikolojisi, endüstri-örgüt psikolojisi, adli psikoloji, vb.- bu koşulları yerine getirmeden kendine “psikolog” deyip kart bastıramıyorsun, kendini tanıtamıyorsun. İstersen bir üniversitede ders verebilirsin ama kullanabileceğin unvan Nesrin Hisli Sahin, Ph.D. ya da Ph.D. in Psychology. O bile çok dikkatli kullanılması gereken bir unvan. Dışarıda çalışırken kesinlikle “psikologluk ya da psikolojiyi çağrıştıracak” herhangi bir unvanla kendini tanıtamıyorsun. Cezası çok büyük. O güne kadar olan emeklerini yakabilirsin yani. Şimdi diyeceksin ki “Onları de yani biraz fazla abartı olmuş.” Belki öyle, ama meslek gerçekten korunuyor ve başka grupların kendilerini psikolog olarak tanıtmaları engelleniyor. Bana göre bizim de artık şapkamızı önümüze, kafamızı ellerimiz arasına koyup düşünmemiz gerekiyor... Hele hele psikoloji alanındaki mantar gibi ortaya çıkmış olan yüksek lisans programlarından sonra...

B.B.: Umarım sınav çok güzel geçer ve yıllardır emek verdiğiniz mesleğinizi bağımsız bir şekilde orada da uygulayabilirsiniz. Son olarak buradaki öğrencilerinize ve meslektaşlarınıza söylemek istediğiniz bir şey var mı?

N.H.Ş: Hepsine sevgilerimi, şükranlarımı, özlemimi iletmek istiyorum. İyi ki hayat yolumda yol arkadaşım olarak var olmuşlar. Hepsine sağlık ve mutluluk diliyorum. Bahar’cığım bu yol anılarımı paylaşmama aracı olduğun için sana da teşekkür ediyorum, çalışmalarında başarılar diliyorum.